

Vere sanctus

Nieuwsbrief van de Vlaamse Werkgroep voor Hedendaagse Latijnse Liturgie

Lente 2013

Jaargang 12/nr. 1

Redactioneel

Annuntio vobis gaudium magnum: habemus papam! Op 13 maart 2013 verwelkomt de Kerk een nieuwe opvolger van Petrus als bisschop van Rome: paus Franciscus. Mensen die ik tegenkom vragen me soms: « Wat denkt u van de nieuwe paus? » Mijn antwoord is niet moeilijk te raden voor iemand die het katholieke geloof heeft: de paus, wie hij ook is, is de persoon die door de H. Geest is gekozen om als Herder de Kerk voor te gaan. Hij verdient onze loyale steun en we houden van hem vanaf de eerste dag, niet omdat hij ons bevalt, maar omdat hij de paus is.

De historische momenten die we beleven zijn een goede gelegenheid om een balans op te maken van wat zijn voorganger, paus Benedictus XVI, achtergelaten heeft aan de Kerk op gebied van liturgie en Latijn. Het overzicht hieronder heeft veel te danken aan een bijdrage van Kannunik Joris Polfliet verschenen in de Tijdschrift voor Liturgie van de Abdij van Affligem (1).

Nog vóór Joseph Ratzinger paus werd op 19 april 2005, heeft hij zijn beoordeling van de liturgische hervorming kenbaar gemaakt in talrijke publicaties, voordrachten en interviews. Hij maakte er een vrij scherpe evaluatie van de manier waarop deze hervorming in de praktijk is omgezet. Zo stelde

hij kritische vragen bij de rol van de liturgie-experten in de hele hervorming. Zij hebben naar zijn oordeel te radicale wijzigingen doorgevoerd en hun aandacht heeft zich te eenzijdig gericht op de geschiedenis van de liturgie in de eerste eeuwen (2). Zo hebben ze te weinig respect opgebracht voor de continuïteit van de traditie — een gegeven waaraan de toenmalige kardinaal Ratzinger veel belang hechtte.

Hij had ook ernstige vragen bij de manier waarop de liturgische praktijk zich in de kerkgemeenschappen de voorbije jaren heeft ontwikkeld. Hij reageerde tegen « ein Fanatismus der Muttersprache » en pleitte ervoor om de vraag van de Concilievaarders om het Latijn als liturgische taal te bewaren (3) te respecteren. Op gelijkaardige wijze pleitte Ratzinger voor een herwaardering van de gregoriaanse gezangen. Er zijn nog heel wat andere domeinen in de liturgische praktijk waarop volgens de toenmalige kardinaal Ratzinger correcties nodig zijn. Hij hekelde bijvoorbeeld een oppervlakkige, activistische interpretatie van het concept *actieve deelname*, een misplaatste hang naar creativiteit en aanpassing en het gebrek aan respect voor de liturgische regels. De verplaatsing van het altaar en de daaruit voortvloeiende gewijzigde positie van de priester hebben geleid tot een manier van voorgaan waarbij de persoon van de priester te cen-

traal is komen te staan en waarbij in de rol geduwd werd van een *animator*. Zo is het besef verzwakt van het belang van de gebedsrichting in de liturgie.

Benedictus XVI heeft gevraagd meer gevoel te hebben voor de *aanbidding* als fundamentele liturgische gebedshouding en voor het eschatologisch karakter van alle liturgie. Anders dreigen de deelnemers te vergeten dat de ontmoeting met God in Christus de kern is van de liturgie en loopt de viering het risico te verglijden naar een louter menselijke *auto-celebratie*.

De zorgen van de paus emeritus hebben zich vertaald in verschillende bestuursdaden van zijn pausambt. De postsynodale exhortatie *Sacramentum Caritatis* van 22 februari 2007 wil een halte toeroepen aan een reeks misdrijven die te betreuren zijn in manier waarop de sacramenten worden gevierd in veel landen ter wereld. Verschillende punten die erin zijn aangehaald zijn van toepassing in onze streken.

Van de huidige paus Franciscus kunnen we verwachten dat hij wat meer soberheid zal vragen, in de keuze van de gewaden die hij gebruikt bijvoorbeeld, maar zeker niet een radicale wijziging van de koers van zijn voorganger inzake Latijn en liturgie, zoals dat al waargenomen kon worden in de eerste vieringen van zijn ambt.

De Paastijd is altijd een uitgelezen kans om aan God de deugden van geloof, hoop en liefde af te smeken. Indien we onze aandacht richten zoals de eerste christenen op het dogma van de Verrijzenis, zullen we niets anders kunnen doen dan met optimisme en vreugde verder werken aan de erediens die God toekomt.

Met mijn wensen voor een vreugdevolle Paastijd, wens ik u een aangename lectuur van onze bescheiden tijdschrift. ■

Dr. P. François, pr.
Voorzitter VWHLL

Nota's

1. Vgl. Joris POLFLIET, *Welke weg zijn we gegaan? Een terugblik op de liturgische praktijk na Vaticanum II*, in « Tijdschrift voor Liturgie », 55ste Liturgisch Congres, Blankenberge, 15-16 november 2010.

2. Vgl. bv. de bemerkingen van J. Ratzinger tijdens het liturgisch colloquium van Fontgombault (22-24 juli 2001).

3. Vgl. Constitutie *Sacrosanctum Concilium*, nr. 36.

Latijn, levend en wel

Er wordt vaak gezegd dat Latijn een dode taal is. Door deze houding wordt het hanteren van het Latijn vandaag vaak vereenzelvigd met wat velen als het verleden beschouwen, of met een terugkeer naar een vroegere wijze van doen. Terwijl Latijn geworteld is in een cultuur en een geschiedenis die inderdaad tot het verleden behoort, is het een taal die volgens mij buiten de tijd staat. Het gebruik van het Latijn vandaag in de Kerk, vooral dan in de liturgie, helpt ons onszelf te plaatsen binnen de sfeer van het transcendente, de transcendentie zelf van het eucharistisch mysterie. Het is dus niet een kwestie dat het Latijn een dode taal zou zijn, maar veeleer dat het begrijpen ervan in de context van de katholieke traditie verloren is gegaan, of in meer directe termen, dat het gestorven is in de harten van vele katholieken.

Tijdens mijn verblijf hier in België, met name als student aan de Katholieke Universiteit Leuven en in de omgeving ervan, was het louter vermelden van Latijn buiten de context van bijbeluitleg en kerkgeschiedenis al voldoende om iemand een strikt conservatief etiket op te kleven. Men wordt er prompt door geassocieerd met de schismatische Pius X-broederschap die weigert de leer van Vaticanum II te aanvaarden en het liturgisch gebruik van de Tridentijnse ritus van de mis (of juist de buitengewone vorm van de Latijnse ritus) promoot. Dezelfde reactie zie je ook als een priester een boord of soutane draagt. Helaas heeft deze foute manier van beoordelen geleid tot een blijvende breuk tussen gelovigen die echt bekommerd zijn om de tradities van de Kerk en deze waarderen, en hen die elke zweem van traditie willen uitroeien. Deze laatste

pogen — zonder succes echter — hun eigen tradities vorm te geven, op basis van individualistische en humanistische ideeën die vreemd zijn aan de leer van Christus en Zijn Kerk, door de taal zelf te doen passen binnen hun eigen theologische opvattingen.

De tendens om Latijn ten onrechte gelijk te stellen met de wens om “de klok terug te draaien” vindt men niet alleen bij hen die bang zijn voor het verleden, maar ook aan de andere extreme kant, bij hen die denken dat het vroeger beter was. Zoals Paus Benedictus XVI duidelijk heeft gemaakt, gaat de Kerk altijd vooruit met Christus. Haar tradities evolueren mee en kunnen niet uitgewist worden op grond van persoonlijke ideologieën, maar ze zijn veeleer een deel van de organische, evangelische ontwikkeling van de Kerk in haar hunkering naar God. Christus is dezelfde gisteren, vandaag en morgen. De mis als onze hoogste gebedsvorm toont de Kerk in haar voorlaatste omgang met God. We zijn samen met Christus op Golgotha en tegelijk delen we met Hem in Zijn verrijzenis. We zijn werkelijk present. Omdat het Latijn er ook bij was in het historische gebeuren van Jezus’ kruisiging, zou het Latijn er in zekere zin dus ook bij moeten zijn als we de mis bijwonen. Het is ironisch dat wanneer Latijn gebruikt wordt tijdens de mis, bijv. door de *Schola Gregoriana* van de Sint-Kwintenskerk in Leuven, het meer gezien wordt als een vorm van tijdverdrijf dan als wat het werkelijk is ... gebed.

De internationale Engelssprekende gemeenschap in de Sint-Kwintenskerk in Leuven, waarvan ik de eer heb om de aalmoezenier te zijn, heeft geprobeerd om de werkelijk katholieke aspecten van onze liturgie te weerspiegelen in de misviering. Terwijl we vasthouden aan onze wortels in de liturgische normen, zijn we ook in staat om onze katholieke identiteit te bewaren en te herontdekken. Latijn staat daarin centraal, niet alleen omwille van de historische en traditionele voorrang ervan, maar ook wegens het praktische feit van een parochie te zijn waarvan veel internationale leden mis-

schien niet zo goed Engels kennen maar wel zeer vertrouwd zijn met de Latijnse misdelen. Wij hebben de Latijnse *Novus Ordo* ingebouwd op elke vrijdagavond om aan velen in onze gemeenschap de kans te geven om een mis te beleven die helemaal in het Latijn is. We kennen geen enorme toeloop, maar we hebben elke vrijdag wel een groeiend aantal deelnemers, dat beantwoordt aan de toename van onze gemeenschap. Als we spreken over volledige en actieve deelname, dan blijkt dit verder ook duidelijk uit het gebruik van het Latijn, vermits de meeste van onze leden, die niet altijd de Engelse misdelen kennen en dus niet antwoorden in de liturgie in het Engels, wel degelijk vertrouwd zijn met het Latijn en dus samen met de gemeenschap zingen en antwoorden in het Latijn. Het is een wonderlijke uitdrukking van de katholieke liturgie wanneer zovele mensen uit zoveel verschillende landen samen kunnen komen en eenstemmig de eredienst kunnen vieren. Christus brengt samen, ja zeker. Maar Latijn versterkt ook deze eenheid binnen de gemeenschap als we Christus vereren.

Men kan gemakkelijk vervallen in de opvatting dat Latijn een dode taal is, die alleen gebruikt kan worden door geleerden die oude teksten bestuderen en uitgeven, maar voor ons in Sint-Kwintens, en hopelijk eveneens voor vele anderen in de katholieke wereld, is Latijn ook een springlevende taal in onze gemeenschap die liturgie viert. Wanneer Latijn verstaan wordt als een deel van onze traditie, of één van de vele gaven van onze traditie, en wanneer het gebruikt wordt om onze eenheid met God te versterken, dan is Latijn niet dood, maar levend en wel. ■

Troy Schneider, pr.
bisdomeer van Orange (Californië – USA)
(vertaling K. Priem, pr.)

Latijnse gebeden

In de Paastijd, i.p.v. de Engel des Heren

✠. Regína cæli, lætáre, allelúia.
✠. Quia quem meruísti portáre, allelúia;
✠. Resurréxit, sicut dixit, allelúia;
✠. Ora pro nobis Deum, allelúia.
✠. Gaude et lætáre, Virgo María, allelúia.
✠. Quia surréxit Dóminus vere, allelúia.
Orémus.
Deus, qui per resurrectiόνem Fílii tui,
Dómini nostri Iesu Christi, mundum læ-
tificáre dignátus es, præsta, quæsumus,
ut per eius genitricem Vírginem Ma-
ríam, perpétuæ capiámus gaúdia vitæ.
Per eúmdem Christum Dóminum no-
strum.
✠. Amen.

Vertaling: Koningin des hemels, verheug u, alleluia!
Omdat Hij, die gij waardig geweest zijt te dragen, alle-
luia! Verrezen is, zoals Hij gezegd heeft, alleluia! Bid
God voor ons, alleluia! Verheug en verblijd u, Maagd
Maria, alleluia! Want de Heer is waarlijk verrezen, al-
leluia! Laat ons bidden. God, door de verrijzenis van
uw Zoon Jezus Christus onze Heer, hebt Gij vreug-
de geschonken aan de wereld. Wij bidden U: laat ons

door zijn moeder, de maagd Maria, eenmaal komen
tot de vreugde van het eeuwig leven. Door Christus
onze Heer. Amen.

Mededelingen

— Het definitieve programma van de leden-
dag van zaterdag 28 september 2013 ziet er
uit als volgt:

11u00: pontificale Mis opgedragen door
Kardinaal Eijk

12u30: lunch in het Ontmoetingscen-
trum naast de kerk (reservatie nodig)

14u30: conferentie van Kardinaal Eijk,
Aartsbisschop van Utrecht over: *Wat
stond Paus Benedictus XVI voor ogen met
het Jaar van het Geloof?*

16u00: verplaatsing naar de kerk

16u15: gezongen vespers en Lof

De inschrijving voor het volledige program-
ma, nl. de *lunch en de conferentie*, gebeurt
door 10€ te storten op onze bankrekening
(zie colofon hieronder), liefst vóór woens-
dag 25 september 2013. Voor de *conferentie
alleen* kan 6€ betaald worden ofwel ter plaat-
se ofwel (bij voorkeur) door overschrijving.

Vere Sanctus: Colofon

De Vlaamse Werkgroep voor Hedendaagse Latijnse Liturgie (VWHLL), gesticht
door Mgr. Luc De Maere (†2011), ijvert voor een volwaardig gebruik van het Latijn
in de postconciliaire liturgische praxis, naast de volkstaal.

Redactie: Kolverniersstraat 6 bus 4/8 — 2000 Antwerpen (t.a.v. Dr. P. Vis)

Wetenschappelijk comité: mgr.dr. J.F. Lescrauwaet M.S.C., hulpbisschop emeritus, Haarlem — dr. J.
van Reeth, Faculteit Vergelijkende Godsdienstwetenschappen, Antwerpen — E.H. J.M. Audenaert,
Pauselijke Universiteit van het H. Kruis, Rome,

E-post: pf@romanliturgy.org

Webpagina VWHLL: <http://vwhll.romanliturgy.org>

Verantwoordelijke Uitgever: P. François (p/a van de redactie)

Periodiciteit: halfjaarlijks, in het voor- en in het najaar

Gewone Nieuwsbrief per post à minimum 5 € per jaar, E-brief via uw elektronisch adres à minimum
3 €. Beide versies zijn uiteraard identiek! Overschrijving IBAN: BE97 8900 2429 0649, BIC: VDSP BE91
met duidelijke vermelding van uw adres en 'Nieuwsbrief' resp. 'E-brief'.

U kan ook steeds een geschenkabonnement voor iemand aangaan!

© 2013 Vlaamse Werkgroep voor Hedendaagse Latijnse Liturgie